

Internasjonale banker finansierer klimaødeleggelse

Norske banker har ikke lenger aksjer i kullselskapene, men investerer milliarder i internasjonale banker som finansierer nytt kull, tjæresand og kontroversiell olje.¹

Av Sigurd Jorde, Framtiden i våre hender

Tørkesommeren 2018 i Norge, skogbrannene i California i november og en ny klimarapport fra FN i oktober har igjen bekreftet omfanget og alvoret i klimaendringene. Dessverre øker klimautslippene i 2017 og vil trolig øke enda mer i 2018.² Fornybar energi vokser i raskt tempo, men kommer fortsatt i skyggen av verdens store forbruk av kull, olje og gass. Klimautslippene fra energisektoren er forventet å øke i 2018, som de gjorde i 2017.³

Ekspansjonen i kull, olje og gass kommer ikke gratis. Milliarder av kroner investeres hvert år i å utvikle nye kullgruver, nye kullkraftverk og nye kontroversielle oljeprosjekter. Investeringene låser energisektoren til klimaskadelig energi og høye utslipp i tiår framover. Kull- og oljeselskapene får hjelp av internasjonale banker som finansierer klimaødeleggende prosjektene verden over.

Kastet ut kull, men ikke kullbanker

Norske banker har kastet ut de fleste kullselskapene fra sine aksjeporteføljer, et arbeid de utvikler fortløpende. Storebrand varslet i desember 2018 at de strammer inn kriteriet for hva som defineres som et kullselskap, og vil derfor kaste ut flere selskaper involvert i kull.⁴ KLP varslet samtidig fire nye uttrekk fra kullselskaper.⁵ Flere banker, blant annet KLP⁶, DNB⁷ og Storebrand⁸, har kastet ut selskaper involvert i oljesand.⁹

Men de internasjonale investeringene i kull og oljesand øker fortsatt, tross de norske bankenes engasjement. For norske banker er det derfor relevant å ta en kikk på hvordan de investerer i internasjonale banker som opprettholder og øker investeringene i kull og annen klimaskadelig energi. Den internasjonale organisasjonen Banktrack mfl.¹⁰ har identifisert 36 internasjonale banker

¹ Notatet ble omtalt i NRK 24. desember 2018, hvor bankene som er omtalt i notatet kommenterer funnene i notatet. Se https://www.nrk.no/norge/oljefondet-investerer-hundrevis-av-milliarder-i-banker-som-finansierer-kull-og-_skitten_-olje-1.14348126

² https://www.nrk.no/urix/ny-okning-i-utslippene-av-co_-1.14327030

³ <https://www.theguardian.com/environment/2018/oct/08/energy-sector-carbon-emissions-grow-second-year-climate-change-coal>

⁴ https://www.nrk.no/norge/storebrand-dropper-kullinvesteringer_-_dette-kan-oljefondet-laere-av-1.14322406

⁵ <https://www.klp.no/om-klp/klp-ekskluderer-fire-og-inkluderer-to-selskaper-1.41253>

⁶ <https://www.klp.no/om-klp/klp-selger-seg-ut-av-oljesand-1.39524>

⁷ <https://www.dnb.no/om-oss/samfunnsansvar/ekskluderteselskaper.html>

⁸ <https://www.storebrand.no/om-storebrand/barekraft/klimapavirkning>

⁹ Oljesand er det samme som tjæresand. Oljeselskapene og bankene velger å bruke «oljesand», mens mange miljøorganisasjoner velger å omtale dette som tjæresand, fordi oljen er svært tyktflytende, som tjære.

¹⁰ Vårt notat bygger på den omfattende rapporten til Banktrack «Banking on Climate Change» fra mars 2018, som identifiserer de 36 internasjonale bankene med størst lån og «underwriting» av kull- og oljeselskaper. Rapporten er gitt ut av Banktrack, Rainforest Action Network, Sierra Club, OilChange, mfl. Framtiden i våre hender har brukt NBIMs portefølje og Morningstar til å identifisere norske bankers investeringer i disse internasjonale bankene.

som finansierer det aller meste av nye prosjekter innen kull, oljesand og kontroversiell olje¹¹ over hele verden. Ifølge Banktrack ble 115 milliarder dollar investert i kull og kontroversiell olje i 2017, opp fra 104 i 2016. Av disse gikk 15 dollar milliarder til nye kullgruver og 31 milliarder til nye kullkraftverk.

Norske banker har investert 18,2 milliarder kroner i de samme 36 bankene, viser en utregning som Framtiden i våre hender har gjort.¹² Norges Bank, som har kastet ut alle rene kullselskaper fra Oljefondet, har investert hele 353 milliarder av Oljefondet i aksjer, og over 134 milliarder i obligasjoner i de samme bankene som finansierer kullindustrien.

De 36 internasjonale bankene som er identifisert av Banktrack er en liste med mange av de største bankene i verden, som igjen investerer i tusenvis av selskaper. Selv om kull og olje bare utgjør en liten del av bankenes porteføljer, så er det denne finansieringen som opprettholder og utvikler en energisektor som raskt må fases ut.

For norske banker som har jobbet aktivt med å rydde ut klimaverstinger fra porteføljen er det en utfordring at mye av den internasjonale finanssektoren ennå ikke har gjort samme jobb. Gjennom sine investeringer er de norske bankene fortsatt med på en utvikling som er uforenelig med Paris-målene.

Investeringene vi har funnet er omfattende *indirekte investering* i kull og oljesand, som ikke dekkes av bankenes egne etiske retningslinjer. Flere norske banker har valgt å gå offensivt ut for å hindre klimaskadelige investeringer. Dermed sitter de på kunnskap og erfaring de kan dele med internasjonale kolleger. For høsten 2018 ble temperaturen i klimasaken skrudd opp et hakk.

Et nytt alvor i klimadebatten

I oktober 2018 kom en ny rapport fra FNs klimapanel som økte temperaturen i klimadebatten.¹³ Rapporten «Global Warming of 1.5°C» slo i korte trekk fast at konsekvensene av 1,5 graders oppvarming er mer alvorlig enn man har antatt, at vi har kort tid på oss til å begrense oppvarmingen til 1,5 grader. Det er mulig å stanse oppvarmingen på 1,5 grader, men det vil kreve at vi halverer klimautslippene i løpet av de neste 12 årene.¹⁴

IPCC lanserte 4 ulike utviklingsbaner som må til for å begrense oppvarmingen til 1,5 grader. Disse er svært relevante for å vurdere investeringene i fossil energi. For det første og mest optimistiske scenariet må forbruket av kull reduseres med 78 % i 2030 fra nivået i 2010. I det siste scenariet, som forutsetter høye utslipp først og så negative utslipp etterpå¹⁵, må forbruket av kull reduseres med 59 % i 2030. Felles for begge er at alt forbruk av kull må ned med 97 % i 2050. I et klimaperspektiv gir investeringer i nye kullgruver og nye kullkraftverk ingen mening.

¹¹ «Kontroversiell olje», se forklaring på de neste sidene.

¹² Vårt notat bygger på den omfattende rapporten til Banktrack «Banking on Climate Change» fra mars 2018, som identifiserer de 36 internasjonale bankene med størst lån og «underwriting» av kull- og oljeselskaper. Rapporten er gitt ut av Banktrack, Rainforest Action Network, Sierra Club, OilChange, mfl. Framtiden i våre hender har brukt NBIMs portefølje og Morningstar til å identifisere norske bankers investeringer i disse internasjonale bankene.

¹³ http://report.ipcc.ch/sr15/pdf/sr15_spm_final.pdf

¹⁴ Mer presist: 45 % lavere utslipp i 2030 sammenliknet med 2010. Se kort oppsummering fra Miljødirektoratet: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2018/Oktober-2018/FNs-klimapanel-Klimagassutslippene-ma-reduseres-med-om-lag-45-prosent-innen-2030/>

¹⁵ Hvem som skal gjennomføre såkalte negative utslipp, og hvem som skal betale dette drøftes ikke av IPCC.

De samme utviklingsbanene forventer også reduksjon i olje i første scenario (-36%), men vekst i scenariet som forventer negative utslipp. Det er verdt å huske på at oljeselskapene allerede sitter på flere kjente reserver enn det som kan utvinnes, i et klimaperspektiv kan bare oljen med lavest utslipp utvinnes. Oljen som er identifisert omtalt i dette notatet, dvs oljesand, arktisk olje eller olje på store havdyp, har så høye utslipp i produksjon at de ikke kan utvinnes hvis man skal nå klimamålet på 1,5 grader.

Det er vanlig, særlig fra norsk politisk hold, å forvente at fossil energi med høyest utslipp per energienhet må bli liggende i bakken når man skal redusere framtidig fossil energi. Konsekvensen er at kull, oljesand og energikrevende oljeproduksjon (som Arktis' og dyphavsproduksjon) må reduseres raskt.

Kull, fra fall til vekst

Dessverre er det få tegn til at den nødvendige nedtrapping av fossil energi matcher advarslene fra FNs Klimapanel. Alt kull og olje som hentes ut av jorda forbrennes, og utslippene fra energisektoren økte med 1,4 prosent i 2017, etter å ha ligget flatt i to år. Det internasjonale energibyrået (IEA) forventer at utslippene vil vokse også i 2018.¹⁶ En av årsakene er at kull igjen er i vinden.

– Kull er problemet, slo Fatih Birol, sjefen for Det internasjonale energibyrået, fast på Equinors energikonferanse i Oslo november 2018.¹⁷ Kull står for 40 prosent av de globale energiutslippene fra energibærere, og for 28 prosent av den globale energimiksen.

Kullproduksjonen i verden vokste raskt fram til 2014. Etter tre år med nedgang, vokste kullproduksjonen på nytt i 2017 med 3,1 prosent.¹⁸ Over store deler av verden bygges nye kullkraftverk, som vil holde etterspørselen etter kull høy i flere tiår. Asia, og særlig Kina og India leder kappløpet om mer kull. Asiatiske selskaper er ledende også i å utvikle ny kullkraft i Afrika.

Den tyske organisasjonen Urgewald følger utviklingen av nye kullkraftverk tett, og avdekket i oktober 2018 at 1380 nye kullkraftverk er under bygging eller planlegging i 59 land over hele verden.¹⁹ Urgewald samarbeidet med Framtiden i våre hender og Greenpeace i utredet Oljefondets omfattende investeringer i kull, før Stortingsvedtaket om uttrekk fra kull. Nye kullkraftverk trenger mer kull. Kull- og råvareselskapet Glencore forventer at de nye kullkraftverkene vil trenge en milliard tonn kull. Bare fra 2017 til 2018 har sjøfrakt av kull økt med 90 millioner tonn, fordi Egypt, Filippinene, Malaysia og Vietnam har kjøpt mer kull.²⁰

I et Norge rikt på olje, har stort sett alle relevante aktører, bankene, politikere og næringsliv, anerkjent at kull gir større utslipp enn olje. For land som har mer kull enn olje, er holdningen og prioriteringene veldig forskjellig. I Australia er debatten om kull veldig annerledes enn i Norge. Kull ble i en kort periode i 2018 igjen viktigste eksportvare fra Australia, takket være høye priser og høy

¹⁶ <https://www.theguardian.com/environment/2018/oct/08/energy-sector-carbon-emissions-grow-second-year-climate-change-coal>

¹⁷ <https://www.dn.no/energi/eldar-satre/oslo/equinor/-det-er-ikke-umulig-men-vi-trenger-et-mirakel/2-1-480630>

¹⁸ https://webstore.iea.org/download/direct/1136?fileName=Coal_Information_2018_Overview.pdf

¹⁹ https://coalexit.org/sites/default/files/download_public/Urgewald%20Press%20Release%20-%20Coal%20Plant%20Developers%20-%202010-04-2018_final2.pdf

²⁰ FT Glencore says coal price can remain stronger for longer

etterspørsel i Asia. Ressursminister Matthew Canavan i den konservative regjeringen ba Labour (Arbeiderpartiet) om å stanse «krigen mot kull»:

– Det er på tide at Labour stanser krigen mot kull. Kull gir tusenvis av jobber, milliarder i skatteinntekter og rekordeksport. En sterk kullindustri betyr en sterk økonomi. [...] Labour må slutte å lefle med De Grønne og få fart på jobbene.²¹

Kullsvarte banker

Ekspansjonen av kullkraft er ikke gratis: Ifølge Banktracks undersøkelse har internasjonale banker bidratt med 51 milliarder dollar i finansiering av nye eller utvidede kullgruver i de tre årene fra 2015 til og med 2017. De samme årene bidro de samme bankene med 93 milliarder til kullkraftutbygging. Paris-avtalen ble vedtatt i slutten av 2015, og slår fast at vi skal forsøke å stanse klimaendringene ved 1,5 grader – noe som betyr rask reduksjon i forbruk av særlig kull.

Mens norske banker har kastet ut kull, og kinesiske banker har redusert sine årlige investeringer i kull noe, har flere vestlige banker økt sine investeringer i kull. Dette gjelder store europeiske og amerikanske banker som inngår i aksjefondene til alle de store norske bankene. I tillegg har Oljefondet har investert milliardbeløp i de samme bankene. Beløpene er bankenes økte finansiering av kullkraft og kullutvinning, ifølge Banktrack.²² De norske bankenes investeringer er hentet fra Morningstar. I tillegg har Oljefondet investert i samtlige av de internasjonale bankene under.

Vestlige banker med økte investeringer i kull fra 2016 til 2017²³

Goldman Sachs har økt sine investeringer i kull med 1,2 milliarder dollar, tilsvarer 10 mrd kr.
DNB, KLP, Storebrand og Pareto har investert 1,2 milliarder kroner i Goldman Sachs.

Credit Suisse har økt sine investeringer i kull med 1 milliarder dollar, tilsvarer 8,3 mrd kroner.
DNB, KLP og Storebrand har investert 95 millioner kroner i Credit Suisse

JPMorgan Chase har økt sine investeringer i kull med 1 milliarder dollar, tilsvarer 8,3 mrd kr
KLP, Storebrand og Eika har investert 2,5 milliarder kroner i JPMorgan Chase DNB,

Deutsche Bank har økt sine investeringer i kull med 695 mill dollar, tilsvarer 5,7 mrd kr
DNB, KLP, Storebrand og Vibrand har investert 120 millioner kroner i Deutsche Bank

Wells Fargo har økt sine investeringer i kull med 589 mill dollar, tilsvarer 4,9 mrd kroner
DNB, KLP, Storebrand, Odin og Pareto har investert 1,4 milliarder kroner i Wells Fargo

HSBC har økt sine investeringer i kull med 450 million dollar, tilsvarer 3,7 mrd kr
KLP, Storebrand og Eika 542 millioner kroner i HSBC DNB,

Royal Bank of Canada har økt sine investeringer i kull med 278 mill dollar, tilsvarer 2,3 mrd kr
KLP og Storebrand har investert 603 millioner kroner i Royal Bank of Canada DNB,

Société Générale har økt sine investeringer i kull med 227 millioner dollar, tilsvarer 1,8 mrd kr

²¹ <https://www.theaustralian.com.au/national-affairs/coal-to-reclaim-mantle-as-nations-top-export-earner/news-story/a3451a8dc2894601790287774592e634>

²² Banking on Climate Change, side 53

²³ Økningen i investeringer gjelder fra 2016 til 2017, tall fra Banktrack. Norsk valuta er snitt for dollarkurs i 2017, på 8,273 hentet fra DNB. Norske investeringer er FIVHs tall hentet fra Morningstar i oktober 2018.

DNB, KLP, Storebrand og Vifbrand har investert 142 millioner kroner i Société Générale

Sumitomo Mitsui Financial Group (SMFG) har økt i kull med 217 millioner dollar, (ca 1,8 mrd kr) DNB, KLP og Storebrand har investert 127 millioner kroner i SMFG

Bank of Nova Scotia (Scotiabank) har økt sine investeringer i kull med 184 mill dollar (ca 1,5 mrd kr) DNB, KLP, Storebrand har investert 583 millioner kroner i Bank of Nova Scotia.

Både DNB, KLP, Storebrand og Norges Bank (Oljefondet) har ekskludert kull fra sine porteføljer, og ligger dermed i forkant internasjonalt når det gjelder bankenes klimaansvar. Samtidig investerer de i banker som øker sine investeringer i kull.

«Ekstrem fossil» med høye utslipp

Men kull er ikke den eneste energiformen som er kontroversiell i et klimaperspektiv. Kull- og oljeselskapene har allerede funnet mer kull, olje og gass enn det som kan utvinnes, også kjent som «karbonboblen» eller «stranded assets» innen finans. Det er ikke nok å la kull ligge i bakken. De nevnte nye kullkraftverkene i mange utviklingsland gjør at også olje må ligge i bakken, og i et samfunnsøkonomisk er de «skitneste» formene for olje de som først vil bli ulønnsomme.²⁴

Banktrack og de andre miljøorganisasjonene bak «Banking on Climate change» har identifisert oljesand, oljeutvinning i Arktis, på store havdyp og LNG som de energiformene som først må fases ut. Dessverre øker investeringene i samtlige av disse. De norske bankene har begynt å selge seg ut av oljesand, men i liten grad øvrig kontroversiell olje.

Olje tjukk som tjære

Oljesand, også kjent som tjæresand, er seigtflytende olje som krever store mengder vann og energi for å omgjøres til flytende olje. Oljesand finnes i store mengder i Venezuela og Canada, og må bli liggende i bakken om vi skal nå verdens klimamål. Etter kull, er oljesand den energiformen som slipper ut mest CO₂ per energienhet. Derfor har flere banker begynt å kaste oljesandselskaper ut av sine porteføljer. Som nevnt har både DNB, KLP og Storebrand solgt seg ut av oljesandselskaper.²⁵ Statoil (nå Equinor) eide tidligere oljesandprosjekter, men solgte seg ut i 2016.²⁶

Fortsatt finnes det likevel store banker som ønsker å finansiere fortsatt drift av oljesand. De største oljesandselskapene over 97 milliarder dollar i finansiering i løpet av 2015, 2016 og 2017 fra de 36 internasjonale bankene identifisert i Banktracks «Banking on Climate Change». I tillegg kommer finansiering av selskapene som knytter olje fra oljesandfeltene i Alberta, Canada, til oljemarkedet gjennom nye, omfattende oljerørledninger. Rørledningene slipper ikke ut klimagasser i seg selv, men binder milliarder av kroner til infrastruktur som forlenger levetiden til oljesand.

Ekstrem fossilenergi: «deep sea», Arktis og LNG

²⁴ Organisasjonen Carbon Tracker Initiative har vært ledende i å dokumentere disse problemstillingene: <https://www.carbontracker.org/>

²⁵ <https://www.dagsavisen.no/innenriks/vil-ikke-at-vi-tjener-pa-dette-1.1110076>

²⁶ <https://www.nrk.no/norge/statoil-selger-seg-ut-av-oljesand-1.13276406>

I FNs klimascenarier for 1,5 grader, vil det være mulig å utvinne og forbruke noe olje og gass i verden, men også dette må trappes ned raskt. Spørsmålet er hva slags olje og gass som kan utvinnes, og hva som skal trappes ned først.

I et klimaperspektiv vil det lønne seg å redusere produksjonen fra de oljefeltene som gir størst utslipp per oljefat, som krever spesielt store investeringer for å komme i drift (investeringer som i stedet kunne gått til fornybar energi) eller som har stor fare for annen miljøskade. Eksempler på dette er oljeutvinning langs Nordpolen, som trues av vær og vinter, er langt fra markedene og hvor utslipp gjøre stor skade.

Tilsvarende er oljeutvinning på store havdyp («deepwater»), som er dyrt og med stort potensial for utslipp pga høyt trykk. Deepwater Horizon-ulykken i Mexicogulven i 2010 er et eksempel på farene ved dyphavsproduksjon: Deepwater Horizon boret gjennom 1522 meter vann, og 5486 meter havbunn og ned til olje og gass som lå under høyt trykk.²⁷

Naturgass er den fossile energiformen som gir minst utslipp per energienhet. Men LNG – Liquefied Natural Gas – er ikke nødvendigvis noen god klimaløsning, ifølge Banktrack. LNG-gass trenger så mye energi til nedfrysing og frakt at det ødelegger klimaregnskapet. Veksten i LNG-markedet, på bekostning av fornybar energi er også et problem, samt stor fare for metanutslipp fra produksjonen. Ifølge Banktrack ligger LNG nesten på nivå som kull når det gjelder klimautslipp, mens andre kilder legger seg lavere.²⁸

Klimakrise sammenlagt

Kutt i kullforbruket er ikke lenger nok til å stanse klimaendringene. Også «ekstrem» olje må reduseres, og det raskt. Paradoksalt nok øker investeringene til nettopp de energiformene som først bør fases ut. Fra 2016 til 2017 økte investeringene i ekstrem fossil fra 104 milliarder dollar til 115 milliarder. Investeringene vil holde produksjonen og forbruket gående i flere tiår – på tross av behovet for halvering innen 12 år.

Dessverre satser internasjonale banker på alle hester i kappløpet om den siste oljen. Et kappløp der klimamålene kommer ut som den store taperen. Spørsmålet er hvem norske banker satser på i kappløpet. For norske banker som har jobbet aktivt med å rydde ut klimaverstinger fra porteføljen er det en utfordring at mye av den internasjonale finanssektoren ennå ikke har gjort samme jobb.

Hva kan norske banker gjøre

For mange banker, og Norges Bank spesielt, har det vært krevende å definere med sikkerhet hva som utgjør et kullselskap, eller et oljesandselskap. Mange av selskapene er diversifisert, de gjør mye mer enn bare å utvinne eller forbrenne kull. De satser på olje over hele verden, med en liten andel i Canadas oljesand.

²⁷ <https://www.britannica.com/event/Deepwater-Horizon-oil-spill-of-2010>

²⁸ Det ikke enighet om det reelle klimaavtrykket fra LNG, og hvorvidt dette er «like ille som kull» slik Banktrack hevder. Det spørsmålet er likevel ikke vesentlig for hovedproblemstillingen i dette notatet. Se også <https://www.reuters.com/article/lng-emissions/lng-growth-to-propel-oil-and-gas-industrys-carbon-emissions-woodmac-idUSL5N1LZ4K9>

Det er vanskelig, eller urealistisk å utvide definisjonen av «kull» slik at også store internasjonale banker som opprettholder kullindustrien må ekskluderes fra norske bankers investeringer. Selv om de internasjonale lånene til og aksjekjøpene i kullselskapene er store, så er det likevel bare en liten del av den store internasjonale flyten av penger. Beveger vi oss fra kull til andre former for klimaskadelig energi, blir skillelinjene enda mindre tydelige. For mange store oljeselskaper er aktivitet i Arktis eller deep-sea bare en liten del av en større sammensatt virksomhet.

Noe er det likevel mulig å gjøre. Banktrack og deres støttespillere har gjort et viktig grunnarbeid i å dokumentere hvor store beløp som går til å opprettholde og ekspandere energityper som raskt må trappes ned. I tillegg har Banktrack vurdert bankenes retningslinjer, som viser at de internasjonale bankene fortsatt har mye å gå på når det gjelder klare og stramme retningslinjer for kull og olje.

Undersøkelsene presentert her, sammen med mange andre, er del av et større internasjonalt arbeid for å dokumentere hvordan banksektoren gjennom helt ordinær virksomhet opprettholder pengestrømmen til selskaper som ødelegger klima. Med andre ord: Finanssektoren har et klimaproblem.

I dette notatet har vi omtalt hvordan norske banker har tatt grep, og kastet ut selskaper som ødelegger heller enn å styrke klimamålene. Men de er fortsatt investert i store banker som bidrar til svekkelse av de samme klimamålene gjennom sine investeringer. Å deinvestere fra disse bankene er ikke nødvendigvis hensiktsmessig for å oppnå en klimaeffekt.

Utkastelse er imidlertid ikke det eneste virkemiddelet norske banker har i verktøykassa. Eierskapsutøvelse som dialog og stemmegiving på generalforsamlinger er virkemidler som norske banker allerede bruker aktivt, og kan bruke som eier i internasjonale banker. Med sin kjennskap til kullsektoren, har norske banker både legitimitet og erfaring til å gi sine internasjonale kolleger nødvendig utfordring om utfasing av kull og ekstrem olje.

Både direkte initiativer overfor banker og felles investorinitiativer er tiltak norske banker kan gjøre for å påvirke de internasjonale bankene. Om norske finansinstitusjoner samlet tar kontakt med banker som finansierer kullekspansjon vil det kunne ha stor effekt. Selv om hvert banks andel i kullbanker er kanskje liten så kan samlet eierskap som norske banker således representerer likevel være betydelig. Norges Bank og NBIM (Oljefondet) er på sin side ingen liten eier, og kan alene bidra til å påvirke bankenes retningslinjer.

Oppsummering

I arbeidet med å stanse klimaendringene spiller Norge en umulig dobbel rolle. Fremst på scenen står norske myndigheter, som fremmer oljeutvinning og samtidig forsøker å begrense skaden gjennom regnskogsbevaring og andre klimatiltak. Et lite stykke bak står norske banker, som har vært tidlig ut internasjonalt med å kaste kullselskaper ut av sine aksjeporteføljer. Men kullet finnes der fortsatt, hvis man dykker dypere ned i bankenes aksjeporteføljer. Kullet kommer ikke opp av bakken, inn i kraftverkene og ut i atmosfæren uten at kullselskapene har støtte fra aksjonærer og långivere. Mange av verdens største banker opprettholder kull, og andre former for ekstrem fossil energi, gjennom aksjekjøp og lån. Finansindustrien er nødt til å bidra til å snu utviklingen. Her har norske banker både erfaring og plikt til å bidra, som medinvestorer i bankene som holder kull- og oljeindustrien i gang og gir oss mer klimautslipp når de må gå raskt ned.

Hva mener Framtiden i våre hender:

– Samtidig som forskerne dokumenterer hvor liten tid vi har til å redusere klimautslippene, får vi nye tall som viser at også i 2018 øker klimagassutslippene. Den internasjonale banksektoren spiller en svært viktig rolle i å snu utviklingen, fordi de i realiteten bidrar til å opprettholde en energisektor som gir de største bidragene til klimaendringene.

– Norske banker har gjort et viktig arbeid i å redusere sine investeringer i kull og «ekstrem olje». Men norske banker er samtidig eiere i internasjonale banker med lavere standard og svakere retningslinjer enn de selv har. Det er etisk problematisk å tjene penger på slike investeringer, investeringene kan legitimeres gjennom aktiv påvirkning for å lukke gapet mellom egne retningslinjer og de internasjonale bankenes.

– Framtiden i våre hender oppfordrer norske banker til å ta et felles investorinitiativ hvor norske finansinstitusjoner samlet tar kontakt med banker som finansierer kullekspansjon eller «ekstrem olje». De bør si tydelig ifra at å finansiere denne type virksomheten forhindrer nødvendige reduksjon av klimautslippene.